

Tämän sivun alkukielistä versiota [sv](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

ruotsi

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: [en](#)

Swipe to change

Todistelu

Ruotsi

1 Todistustaakka

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Ruotsin lainsäädäntö perustuu todistelukeinojen vapauden ja vapaan todistusharkinnan periaatteisiin. Tuomioistuimen on käsiteltävä huolellisesti kaikki asiaan liittyvät seikat ja ratkaistava, mitä on näytetty toteen. Tuomioistuin ratkaisee, mikä arvo todisteelle on annettava.

Tietyt todistusharkintaa koskevat säännöt, kuten säännöt todistustaakan jakamisesta, ovat muotoutuneet oikeuskäytännössä. Tuntuvasti yksinkertaistetun perussäännön mukaan sen, joka väittää jotain, on myös todistettava se. Sääntöön on useita poikkeuksia. Jos toisen osapuolen on ollut helpompi hankkia todisteita tietyistä tosiseikasta, todistustaakka määrätään usein hänelle. Todistustaakkaa jaettaessa voi olla merkitystä myös sillä, että toisen osapuolen on ollut vaikea toimittaa todisteita tietyistä olosuhteista. Jos joku esimerkiksi vaatii saamisen maksamista, hänen on todistettava, että hänellä on vaade vastapuolelle. Jos vastapuoli väittää, että maksu on jo suoritettu, todistustaakka asiassa on hänellä. Korvausvastuuta koskevissa asioissa on normaalia, että todistustaakka on sillä, joka väittää kärsineensä vahinkoa. Tiettyä olosuhdetta koskeva todistustaakka voidaan kääntää myös toisen osapuolen vastuulle. Jos esitetyt todisteet eivät ole riittävän vahvoja, tuomioistuin ei voi käyttää kyseistä olosuhdetta käsittelynsä perustana. Poikkeuksena on kuitenkin tapahtuneen vahingon arvioiminen. Jos vahingon suuruutta ei mitenkään kyetä todistamaan tai se on hyvin vaikeaa, tuomioistuin voi arvioida vahingon arvon kohtuullisen suuruiseksi.

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tietyt tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa?

Onko tiettyjen oletusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodistelua?

Katso vastaus kysymykseen 1.1.

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuuttava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Todistelun laatua koskevat vaatimukset vaihtelevat käsiteltävänä olevan asiatyyppin mukaan. Riita-asioissa vaaditaan tavallisesti, että käsiteltävänä oleva tosiseikka vahvistetaan. Eräissä riita-asioissa pienempikin näyttö riittää. Esimerkkinä voidaan mainita kuluttajien ottamia vakuutuksia koskevat asiat, joissa katsotaan riittävän, että on todennäköisempää, että vahinko on tapahtunut.

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tietyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Todisteiden hankkiminen kuuluu asianosaisille. Asioissa, joissa ei voida käyttää tuomioistuimen ulkopuolista ratkaisumenettelyä, eli asioissa, joissa asianosaiset eivät voi tehdä keskenään sovintoratkaisua, on mahdollista, että tuomioistuin hankkii todisteita ilman, että asianosaiset sitä pyytävät. Lasten huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevissa asioissa tuomioistuin voi näin ollen päättää, että tutkimusta on täydennettävä lisänäytöllä. Riita-asioissa, joissa asianosaiset voivat tehdä sovintoratkaisun, tuomioistuin ei voi hankkia uusia todisteita oma-aloitteisesti.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Todisteiden vastaanottaminen tapahtuu pääkäsittelyssä.

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Oikeus voi evätä tällaisen pyynnön silloin, kun todisteella ei ole merkitystä asian kannalta. Sama pätee silloin, kun todistetta ei vaadita tai kun sillä ei selvästikään olisi vaikutusta asiaan. Sen lisäksi on sääntöjä, joiden mukaan kirjalliseen todistajanlausuntoon voidaan vedota vain poikkeustapauksissa.

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Ruotsissa on periaatteessa viisi erilaista todistelukeinoa:

kirjalliset todisteet

todistajan kuulustelu

asianosaisen kuulustelu

asiantuntijan kuulustelu

katselmus.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapahtuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajanlausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Pääsääntönä on, että todistajaa kuullaan suullisesti ja välittömästi oikeudessa. Kirjalliseen todistajanlausuntoon ei saa vedota. Todistaja voi tuki oikeuden luvalla käyttää muistiinpanoja muistinsa tueksi. Kuulustelun (ns. pääkuulustelun) aloittaa todistajan nimennyt asianosainen, jos tuomioistuin ei päättää toisin.

Tämän jälkeen vastapuolella on oikeus kuulustella todistajaa (ristikuulustelu).

Asiantuntija taas antaa pääsääntöisesti kirjallisen lausunnon. Asianosaisen pyynnöstä ja jos sillä voi olla merkitystä asian kannalta, asiantuntijaa voidaan myös kuulla suullisesti asian käsittelyssä. Suullista kuulustelua käytetään myös silloin, kun on välttämätöntä, että asiantuntijaa kuullaan suoraan oikeudessa. Jos asia on tarkoitus ratkaista pääkäsittelyn yhteydessä – esimerkiksi todistajien kuulemisen vuoksi – kirjallinen todiste ja asiantuntijan lausunnot on periaatteessa luettava käsittelyssä, jotta tuomioistuin voi ottaa ne huomioon ratkaisussaan. Oikeus voi kuitenkin päättää, että kirjallinen todiste katsotaan esitetyksi pääkäsittelyssä ilman, että sitä on luettava käsittelyn yhteydessä.

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Ruotsin oikeuden mukaan sovelletaan vapaan todistelun periaatetta. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että laissa ei ole vahvistettuja periaatteita todisteiden painoarvosta. Sen sijaan tuomioistuin päättää arvioituaan itsenäisesti kaiken esitetyn, mitä asiassa voidaan katsoa näytetyksi toteen.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Vapaan todistelun periaate tarkoittaa, ettei ole sääntöjä, joissa määrättäisiin, että tiettyjen tosiseikastojen vahvistaminen edellyttäisi määrätynlaista todistelumenettelyä. Sen sijaan tuomioistuin tekee kokonaisarvion asiaa koskevista tosiseikoista sen perusteella, mitä sen käsittelyssä on näytetty toteen.

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Ruotsin oikeuden mukaan Ruotsissa on yleinen velvollisuus todistaa oikeudessa. Näin ollen todistajaksi nimetty henkilö on pääsääntöisesti velvoitettu todistamaan.

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Henkilöllä ei ole velvollisuutta todistaa asiassa, jossa hänen lähiomaisensa on osapuolena. Todistaja voi kieltäytyä puhumasta tietystä tosiseikasta, jos hän silloin joutuisi paljastamaan tehneensä rikollisen tai häpeällisen teon. Tietyissä olosuhteissa todistaja voi kieltäytyä puhumasta myös ammattisalaisuuksista. Myös tiettyjen ammattiryhmien, kuten terveydenhuoltohenkilöstön, todistamisvelvollisuudessa on tiettyjä rajoituksia.

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyvää henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Henkilö kutsutaan todistajaksi asian käsittelyyn sakon uhalla. Jos todistaja jää saapumatta paikalle ilman perusteltua syytä, kuten sairautta, hänelle määrätään sakko. Jos todistaja ei ilmaannu paikalle, tuomioistuimien voi myös päättää lähettää poliisin noutamaan hänet. Viime kädessä oikeudella on mahdollisuus vangita henkilö, joka kieltäytyy todistamasta tai ilman syytä vastaamasta kysymyksiin.

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Silloin kun todistajaksi kutsutaan alle 15-vuotias tai henkisesti häiriintynyt henkilö, oikeus harkitsee nämä seikat huomioon ottaen, voidaanko kyseistä henkilöä kuulla todistajana. Katso myös kohta 2.9.

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Todistajan kuulustelun aloittaa pääsääntöisesti hänet nimennyt asianosainen (pääkuulustelu). Tämän jälkeen vastapuolella on oikeus esittää todistajalle kysymyksiä (ristikuulustelu). Sen jälkeen todistajan nimennyt asianosainen ja tuomioistuimien voivat tehdä täydentäviä kysymyksiä. Tuomioistuimien voi hylätä sellaiset kysymykset, jotka eivät selvästi kuulu asiaan tai jotka ovat hämmentäviä tai muuten asiattomia.

Asianosaisten, todistajien ja muiden oikeuden istuntoon osallistuvien on voitava osallistua videoneuvottelun välityksellä, mikäli se ei ole sopimatonta.

Pääsääntöisesti osallistujien on kuitenkin edelleen tultava tuomioistuimeen.

Todistajaa voidaan kuulustella puhelimitse, jos se on soveliaista, kun otetaan huomioon muun muassa kustannukset, joita todistajan tuominen oikeussaliin aiheuttaisi, ja se merkitys, joka henkilökohtaisella osallistumisella kuulusteluun olisi.

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Vapaan todistelun periaate tarkoittaa, että ainoastaan harvinaisissa poikkeustapauksissa on kiellettyä käyttää määrätynlaista todistelumenettelyä.

Periaatteessa siis se, että todiste on saatu lainvastaisin keinoin, ei estä siihen vetoamista oikeudenkäynnissä. Sillä voi kuitenkin olla merkitystä todistusharkinnassa siten, että todisteelle annetaan rajallinen todistusarvo.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Asianosainen ei voi todistaa, mutta häntä voidaan kuulla totuusvakuutuksen nojalla. Tällöin asianosaisen on rangaistuksen uhalla pysyttävä totuudessa.

Päivitetty viimeksi: 05/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.